

TÄNA LEHES

Suvistest tegemistest

Tervitus gümnaasiumi direktorilt Heiki Rokkalt

Kõigepealt tuleb enda ninaesine puhtaks pühkida

Intervjuu AS Sangla Turvas uue omaniku Erni Käösega

Riiklik järevalve hindas Puhja Gümnaasiumi

Õpilaste toiduraha maksmine 2004/05 õ.-a.

Puhja kooli lapsed käisid looduslaagris

Kodutütarde pealinna õppelaager

Puhja poiste jalgpallisuvi

Puhja Maanaiste Seltsi tegemistest

Päästekomando suvised tegemised

Päästetöötajate suvepäevad Pangodi ääres

Koolilaste turvalisus on ka politsei mure

Menuka telesaate "Laulge kaasa" salvestus Puhjas

Kirikuansambel Dionysius

Puhja kiriku renoveerimine

Üliila – minu elu ja valu

Kodukandipäeva läbiviija mõtted ja kommentaarid

Spordipäev Uulas

Kliinik ootab teismelisi tüdrukuid uuringutele

Kuidas ternespiima abil tugevdada immuunsüsteemi

Maaettevõtjad saavad jälle PRIAst toetust

Metsamajandamiskava

Muudatused seadusandluses

Õnnitlused

Tänuavaldus

Üliõpilased!

Toetuse taotlemisest

Suuremõõtmeliste jäätmete kogumisaktsioon 18.-19. sept.

Tartus avatud keskkonnahariduse infopunkt

Pakun tööd

Seltsimaja annab teada

Suvistest tegemistest

Vahur Jaakma, vallavanem

Austatud lugejad!

Peale lühikest suvepuhkust jätkame PUHJA VALLA LEHE tavapärase ilmumis-graafikuga.

Kuigi suve peame puhkuste ajaks, saab teatud töid ja tegemisi teha just ainult sellel ajal. Olulisemad tegevused olid valla ja riigi kruusateede remont (jätkub ka septembris), Uula Huvikeskuse fassaadi renoveerimine, remonditööd gümnaasiumis ja lasteaias.

Pole saladus, et Eestis on omavalitsustele ja riigile kuuluvate kruusateede olukord halb või väga halb. Ekspertide arvates vana-nevad teed 5...10 korda kiiremini kui suudetakse neid taastada. Tartu Teedevalitsus remontis suvel Mõisanurme – Puhja kruusatee ja tänu teedemeeste tehnika ja oskuste kohalolekule saime remontida lisaks vallale kuuluvaid kruusateid. Nagu eespool öeldud, jätkuvad tööd valla teedel ka septembris. Sellekohane kokkulepe teedevalitsusega on olemas. Samuti jätkame Puhja Seltsimaja juures parkla laiendamist ja katame mulla äraveost tekkinud augu esialgselt aluskihiga. Hädapärast korrastamist enne talve tulekut vajab Puhja alevikus Nooruse tänavas asuv nn postkontori ring.

Enne jaanipäeva said ühist katust jagavad Uula Huvikeskus ja Uula Raamatuko-

gu uue välisilme. Paigaldati uus varikatus, uued ukсед-aknad, fassaad sai krohviparandused ja värske värvkatte. Tööde kogumaksumus oli 492 tuhat krooni. Objekti rahastas Euroopa Liit läbi Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti 328 tuhande krooniga, valla omaosalus selles oli 164 tuhat krooni. Töid teostas AS Ervin Ehitus, kes sai valla poolt palgatud järelevalveekspertidelt tööde kvaliteedile hea hinnangu.

Puhja Gümnaasiumis tehti remonditöid 100 tuhande krooni väärtuses: III korruse klassiruumid said kaasaegse valgustuse, söögisaali põrand uue katte ja tööõpetuse maja katus vihmapidava katte. Tuleval suvel jätkame koolis valgustuse parandamist, tõsist ja kulukat remonti vajavad vana koolihoone ja tööõpetuse hoone.

Puhja Lasteaias renoveeriti kolmes rühmas tualettruumid ja ehitati uued välisrõudud neljale rühmale. Peaaegu kõik rühmaruumid said nõuetekohase ja kaasaegse laevalgustuse. Paigaldatud kõrgsageduslikud valgustid on valgustustehnika viimane sõna. Investeeringud lasteaeda maksid kokku üle 420 tuhande krooni.

Hea lugeja! Vallavalitsuse nimel soovin sulle päikeselist hilissuvel ja edu Sinu kõigis ettevõtmistes!

Uula Huvikeskus pärast renoveerimist.

Foto Airi Mahla

Tervitus

Heiki Rokka, gümnaasiumi direktor

1.septembril kuulutas avakell 2004/2005 õppeaasta alanuks. Kogu koolipere on asunud 175 õppepäevasele ühisele teadmiste kogumiste teekonnale. Soovime nendeks tõsiste tööde, ühiste ettevõtmiste ja meeldivate mälestuste päevadeks kõigile õpilastele, õpetajatele, lastevanematele ja koostöö partneritele visadust ja jaksu! Ilusat ja edukat õppeaastat!

Puhja Gümnaasiumi õpetajad

Puhja Gümnaasiumi 1.klass (klassijuhataja Külli Korol) ja abituurium (klassijuhtaja Anne Soosaar) ühisel fotol

Kõigepealt tuleb enda ninaesine puhtaks pühkida...

Gerli Ratas, toimetaja

Seekord tutvustan ASi Sangla Turvas uut tootmisjuhti Erni Käost, kes on tehase omanik alates 29. juulist. Erni Käos tuli siia Tallinnast. Ta on abielus ja kahe täiskasvanud lapse isa. Eraettevõtlusega on ta tegeleenud juba alates 1989. aastast. Erni Käos mainis, et mõned aastad tagasi ei osanud ta mõeldagi, et võiks kunagi tegelda turba ja briketiga. Siia tulles ei teadnud ta, mis on frees. Nüüd on Erni Käos selle endale selgeks teinud ning iga päevaga õpib ta aina rohkem selle tootmisharu kohta.

Küsimusele, millised muutused ja ümberkorraldused teha ees ootavad, vastas omanik: "Kõigepealt tuleb enda ninaesine puhtaks pühkida, siis on näha ka kaugemale – seda, kui ilus siin tegelikult on." Erni Käose sõnul on vaja luua lisatootmine. Selleks saab kvartsiivtöötlemine. Uue tootmisharu tööle rakendamisel luuakse juurde 8-10 uut töökohta.

"Majanduspoliitika peab olema avatud," on Erni Käos veendunud. "Inimestel peavad olema teada ressurside suurused ja tootmisharude suunad. Oleme täielikult avatud kõikvõimalikele koostöövormidele. Meil on olemas nii puhas vesi, soojus, kui

ka korduvkasutatav vesi. Oleme puhastanud tiigid."

Mõni aeg tagasi oli ASi Sangla Turvas uuel omanikul Mati Miili ja vallavanemaga esimene nõupidamine, mis osutus väga konstruktiivseks ja tõiseks. "Vallavanem Vahur Jaakma on igati pädev ning väga koostööaldis omavalitsuse juht," rõõmustas Erni Käos. "Oleme nõus sponsorluse korras siinsetele tegemistele oma toetava õla alla panema. Muidugi saab seda teha ainult võimaluste piires."

"See suvi oli mulle kui uustulnukale väga raske," tõdes Erni Käos. "Oleme ära kasutanud kõik võimalikud kuivad tunnid. Varutud on 60 000 tonni briketi. Sellega loodame talve üle elada. Vabandan elanike ees tekkinud olukorra pärast. Praegu ei ole kahjuks majades veel sooja vett, kuid 1. oktoobril saavad koos tehase käivitamisega kõik korterid jälle sooja. Elan ise Puhjas. Eelistan elada nii nagu iga tavaelanik siin. Õhtuti käin jalutamas oma neljajalgse sõbraga. Tema nimi on Trak-Trimidol. Trak-Trimidol on puhast tõugu rotweiler ja suur lastesõber. Jalutades on hea mõelda tagasi päevasündmustele ja mõttes läbi arutada järgmise päeva plaanid. Mõnikord

võtan kätte Victor Hugo raamatu "Punane ja must". Seda loen ikka aeg-ajalt uuesti. Mind köidavad ajalugu ja loodus."

Kõige rohkem aga kiidab Erni Käos siinseid inimesi: "Inimesed on siin fantastilised! Rabatöölised, tehastöölised ja eriti õrnema soo esindajad! Ma pole elus näinud optimistlikumaid, kannatlikumaid ja heatahtlikumaid inimesi! Panen tähele, et inimeste silmis lööb uuesti lootuse ja teotahte säde põlema ning nende töötahe on fantastiline. Võin täie kindlusega öelda, et julgen neist igapähega minna kasvõi luurele. Mina kui ettevõtja hindan inimressursse väga."

Tehase toodangust rääkides lisas Erni Käos, et juba praegu on võimalik osta lahustit briketi hinnaga 915.- kr tonn. Pärast tehase käivitamist saab osta ka pakitud briketi hinnaga 1100.- kr tonn.

Töölisi usutledes, "et kuidas uus omanik ka on", vastasid mehed, et ta on energiline, oskab suhelda inimestega ja et tehasega on tal suured plaanid. Naised soovustasid tagasihoidlikult ning malbelt ja lisasid, et uus juht on jätnud neile igati hea mulje.

Riiklik järelevalve hindas Puhja Gümnaasiumi

Vahur Jaakma, vallavanem

Möödunud õppeaastal toimus gümnaasiumis koolide riikliku järelevalve plaani alusel nn välishindamine. Selle viisid läbi Tartu maakonna ja Tartu linna haridusala asjatundjad, kokku 7 inspektorit ja metoodikut.

Välisindamisaktis sai kool kõrged tulemused: kooli juhtimist hinnati väga heaks ja kõiki tööloike hindega hea. Aktis märgiti esiletõstmist väärivana ära juhtkonna strateegilise juhtimising personalit juhtimis- ja koostööalane töö; kooli arengukava põhjalikkus ja detailsus; kõiki koolielu valdkondi hõlmav süsteemne sisehindamine; kooli omapära määramine; koolisise hea mikrokliima; juhtkonna kompetentsus kooli arendamisel ja planeerimisel; asjaajamise korrektsus ja täpsus; info liikumise hea korraldus; õpetajate toetamine; tunnustamissüsteemi väljatöötamine ja rakendamine; sisukas metoodiline töö; noorsootöö korraldus.

Õppeainete osas tõsteti esile head (eksamigrupi keskmisest kõrgemad) riigieksamite tulemused matemaatikast, saksa keelest, ajaloost ning silmapaistvalt head inglise keelest (III koht

vabariigis); head (vabariigi keskmisest kõrgemad) põhikooli lõpueksamite tulemused eesti keelest, keemiast, bioloogiast ja geograafiast; põhikooli ja gümnaasiumi lõpetajate edasiõppimine ja läbilöögivõime; head tulemused olümpiaadidel, kooli hea maine (õpilaste, lastevanemate ja kooli vilistlaste seas läbi viidud küsitluse põhjal).

Kooli metoodikanõukogu ettepanekul autasustas vallavalitsus selle õppeaasta esimesel koolipäeval oma tänukirjaga alljärgnevaid pedagooge: direktor Heiki Rokka, direktori asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal Reet Lepik, huvijuht Lea Järv, direktori asetäitja koolikorraldusliku töö alal Mariann Karja; õpetajad: Kersti Aadusoo, Külli Korol, Ruth Luts, Anne Soosaar, Lehte Vihand, Linda Gottlob, Milvi Haavandi, Viktor Ivanov, Maie Jurak, Anne Jõesaar, Kaul Karja, Kaja Kress, Vilma Krünvald, Silja Lipping, Dagmar Lokk, Selma Luts, Siiri Metsik, Agnes Männik, Päivi Märjamaa, Ülle Närska, Jaak Ratt, Silvi Sala, Elle Salo, Maire Sepp, Juta Suur.

Soovime meie töökale ja edukale kooliperele head uue õppeaasta algust!

5.-12. klasside õpilaste toiduraha maksmine Puhja Gümnaasiumis 2004/05 õ.-a. I poolaastal

Heiki Rokka, gümnaasiumi direktor

Käesolevast õppeaastast on ühe lõunasöögi maksumuseks 8 krooni.

Toiduraha arvestuse perioodiks on täisnädalad.

Septembrikuus saab toiduraha maksta ainult sularahas.

Toiduraha maksmine sularahas I poolaastal: maksmise päevad on kolmapäev ja neljapäev

Toitlustamise periood	Söögikordi	Summa	Maksmise kuupäevad
06.sept. kuni 17.sept.	10	80 kr.	02. ja 03. sept.
20.sept. kuni 01.okt.	10	80 kr.	15.ja 16.sept.
04.okt. kuni 15.okt.	10	80 kr.	29.ja 30.sept.
* 18.okt. kuni 22.okt. ja 01.nov. kuni 05.nov.	10	80 kr.	13. ja 14.okt.
08.nov. kuni 19.nov.	10	80 kr.	03.ja 04.nov.
22.nov. kuni 03.dets.	10	80 kr.	17.ja 18.nov.
06.dets. kuni 17.dets.	10	80 kr.	01.ja 02.dets.
**20.dets. kuni 23.dets. ja 09.jaan. kuni 13.jaan.	9	72 kr.	15. ja 16.dets.

* koolivaheaeg 23.okt. – 31.okt.,

** koolivaheaeg 24.dets. – 09.jaan.

Alates oktoobrist saab toiduraha tasuda ka ülekandega

Puhja Vallavalitsuse arvele nr. 10102034608007

Eesti Ühispank kood 401.

Ülekandele märkida:

märksõnaks koolitoit

õpilase nimi ja klass

periood, mille eest makstakse

Arvelduse perioodiks on 4 täisnädalat!

Toiduraha maksmine ülekandega I poolaastal:

Toitlustamise periood	Söögikordi	Summa	Ülekande lõpptähtaeg
* 04.okt. kuni 22.okt. ja 01.nov. kuni 05.nov.	20	160 kr.	28.september
08.nov. kuni 03.dets.	20	160 kr.	02.november
** 06.dets. kuni 23.dets. ja 09.jaan. – kuni 13.jaan.	19	152 kr.	30.november

* koolivaheaeg 23.okt. – 31.okt.,

** koolivaheaeg 24.dets. – 09.jaan.

TOIDULT MAHAARVESTAMINE

Õpilase haigestumise või muul põhjusel puudumise korral palume lapsevanemal või õpilasel teatada sellest kooli kantseleisse tel 745 1356.

Toidult mahaarvestamine toimub teatamisele järgnevat päevast.

Õigeaegselt teatatud mahaarvestatud summad kantakse üle järgmise arvestusperioodi ning maksta tuleb siis etteantud summast väiksemaid summasid.

Kui on olnud mahaarvestamisi, siis enne järgmist maksmist on võimalik saada täpsustavat infot makstava summa kohta kooli kantseleist tel 745 1356.

SEGADUSTE ÄRAHOIDMISEKS PALUME KÕIGIL MAKJATEL KINNI PIDADA KEHTESTATUD TÄHTAEGADEST JA KUUPÄEVADEST.

Puhja kooli lapsed käisid looduslaagris

Küllil Korol, lapsi laagris saatnud õpetaja

Kui Puhja kooli algklassilapsed Alam – Pedjale sõitma hakkasid, sadas vihma, ilm oli sombune ning lähemad kolm päeva laagrielu tundus olevat märg katsumus. Tegelikult asi nii hull polnudki. Meie kohale jõudes ilm selgines, ees ootasid kolm toredat laagripäeva täis taaskohtumisrõõmu (suvi peaaegu möödas, tore taas sõpru kohata), avastamislusti, uue kogemist, mängu, ujumist, lõkkeromantikast ja muud.

Teekond Palupõhjale tundus olevat igavikuliselt pikk. Seda suurem oli imetus, kui avastasime end pika teekonna järel ületamas Puhja valla piiri. Mis lugu, kusagil Laeva kandi metsas ja Puhja vald! Aga oli! Nagu selgus, asusime oma laagriga nii umbes 10 km kaugusel Rekult. Vaat nii läheb, kui otse üle jõe ei saa! Buss puistas laagrilised maha tundmatul parkimisplatsil, bussijuht rehmas käega, et „...kusagile sinna nad lähevad...“ ning tuligi hekitagust teed mööda astuma hakata. Virisemiseks polnud võimalust. Igamees pidi oma kimpsud – kompsud (bussile oli kraami tassitud ema - isa) kaenlasse, selga või piltlikult väljendades hambusse võtma ning kuusehekitagusesse tundmatusse sukelduma. Kohale jõudsimel! Tõsi küll, mõni mees käis parkla ja laagripiltsi vahet kohe mitu korda. Selgus, et meie laagripaik on üks ütleмата vahva koht. Suur õu vana ristpalkmaja, uhke ajalooõngulise aida ning veel uhkema vanaaegse välimuse, kuid tegelikult uue suitsusaunaga. Oli suur palliplats, oma jõekäär purdega, kust sai karmauhti vette hüpata, ökokemps, kus tuli vee peale tõmbamise asemel kühvliga turbamulda visata, lõkkease istumispakkude ja hiigelsuurte pakklaudadega. Lõkkeplats sai meie laagrielu keskseks kohaks. Siin alustasime päeva hommikusöögiga, siin sai jälgida, kuidas lõkkel toit valmib, samuti toimusid paljud tähtsad tegevused lõkkepaiga pakk-laudade taga. Meie laagrisoleku aja headeks haldjateks said Kadri ja Pille Tammur. Just nemad olid selle toreda laagri korraldanud. Nemad õpetasid, mängitasid, ujutasid ja saunatasid lõpmatu kannatlikkusega meie laagrilisi.

Telgid püsti, kinnitasime saiakeste ning morsiga keha. Seejärel viis buss laagriseltskonna Seli – Sillaotsa matkarajale. Pille ja Kadri ees, õpetajad taga, lasterodu keskel, asuti rada läbima. Hästi vahva oli käia hanereas mööda laudteed ja avastada raba toredust. Pille rääkis, et laudteed ei ar-

masta mitte üksnes matkajad, vaid selle on enda jaoks avastanud ka metsloomad. Isegi karu, ning karul ikka looma aru – vahepeal kisub laud üles. Nii tuligi mitmest kohast turnides üle minna (tegelikult polnud neil kohtadel karuga midagi pistmist, lihtsalt pisut lagunenu). Saime teada, et laukasse ei saa uppuda. Laukad on puhta veega veesilmad, kus pidi ütleмата mõnus supelda olema. Ohtlikud kohad on hoopis hälved. Neid katab heleroheline taimestik ja vaat sinna pole küll soovitatav ronida! Käisime palkidest ehitatud vaatetornis rabaavarusi vaatlemas. Vahva oli!

Esimese päeva õhtupoolik möödus palli- ja noolemängu mängides, koroonat toksides, nõõrredelil turnides ning jõevette hüpates. Tõdeseime, et nii palju veereimejaid, kui meie laagris, pole vist üldse kusagil mujal olemas. Nimelt ründasid meid õhtu saabudes esmalt peaaegu nähtamatute kihulaste hordid, seejärel sääsed. Ellu jääme! Tund pärast päikeseloojangut hakkasid tegutsema nahkhiired. Esialgu ei osanud lapsed nahkhiiri näha. Pille tarkus kolas aga nii – kui näed pimeduses pääsukest lendamas, siis tea, et see pole pääsuke vaid hoopis nahkhiir. Jahti pidavaid nahkhiiri lendas hääletult nii lõkkepaiga kui jõe kohal. Saime teada, et Alam – Pedjal ongi Euroopa kõige suurem tiigilendlaste (nahkhiireliik) koloonia. Pimeduse saabudes istusime lõkkelule ääres ning küpsetasime vorstikesi. Pille ütles, et pimedas tulevad alati kõige maitsvamad vorstid välja – alati parajalt küpsed ning saavad kiiresti valmis. Nii oligi.

Järgmise päeva hommik tervitas laagrilisi lõkkel keedetud riisipudru, saiakeste ja morsiga. Hämmastav, kuidas küll kokad oskasid portsupealt õige koguse putru keeta! Igal juhul maitses riisipuder maasikamoosiga ülihästi. Päevategevuseks oli plaanitud igasuguste loodus- ja keskkonnatar-kuste omandamine Kristeli juhendamisel. Lapsed sorteerisid prügi, said teada, mida millest saab valmistada, määrasid ravimtaimi ja degusteersid neist valmistatud taimeteesid. Erilist elevust tekitas sambliku tee degusteerimine. Kes oli maitsenud, jäi ootusäreva näoga järgmist degusteerijat jälgima. Järgmisele maitsjale kiideti taevani joogi maitsesomadusi, kuni see omakorda maitsesomaduse ja näokrimpsutuse osaliseks sai. Lusti kui palju! Tarkustandev tegevus vaheldus pallimängude, joonistamise ja ujumisega. Sekka lõunasöök ning taas vetekastmine. Üldse jäi mulje, et meie lapsed

on sündinud kalasaba ja uimedega – nii palju käidi vees kosutust otsimas. Tore elamus oli näha madalal laagripaiga kohal tiirutavat merikotkast. Saime teda, kuidas teha vahet lendaval merikotkal ja kalakotkal. Nimelt on merikotka tiivaotsad ülespoole pööratud. Igal juhul tuli olla uhke – kotkast ikka igäüks looduses ei näe! Kristel lõpetas päeva metsaretkega, kus kogeti taas uut ning söödi mustikatest isu täis.

Õhtul ootas ees saunaskäik. No sellest sai elamus omaette! Tegu oli tõelise suitsusaunaga. Saun tossas juba poolest päevast saadik. Nii mõnigi uudishimulik käis asja omal käel uurimas. Kuivõrd laagripaigas puudus elekter, siis valgustas leiliruumi aknatagune gaasilatern. Saunas käidi järgnevalt: keskmiselt kuueliikmeline seltskond ajas end leiliruumis kuumaks ning siis tormati Pille valvsa pilgu all jökke. Ikka hops sisse ja taas välja. Niimoodi korraldati protseduuri kolm korda. Oleks veelgi korratud, aga järgmised saunalsed ootasid kannatamatult oma järge. Väga tore oli jälgida vähk-punaseid ja rahulolevaid saunalisi saunast lahkumas. Ja kui hästi maitses seejärel õhtusöögis üle jäänud risotto! Pimeduse saabudes küpsetas iga soovija endale ööooteks veel vorstikesi.

Kolmas päev oli „lõdvalt võtmise päev“. Lapsed võisid vabalt mängida, turnida, supelda ning niisama mõnusalt aega veeta. Sel päeval saime teada, et ka sipelgad lendavad. Äkki, ei tea kust, ilmusid lend-sipelgate hulgad. Neid jätkus nii maapinnale kui söögilaudadele. Niisama äkki, kui ilmusid, nad ka kadusid. Pille ütles, et oligi juba aeg lensipelgatel ilmuda. Sedamoodi heidavad sipelgad peret. Pere jaguneb, leitakse uus pesapaik ning sipelgate tiivad kukuvad ära. Vaat niimoodi!

Veel viimane suplus jões, eine lõkke ääres, telgid kokku, kotid pakitud ning tagasitee Puhja võis alata. Lahkudes leppisime kokku edasise koostöö asjus.

Oleme väga tänulikud mittetulundusühingule Kotkas, Robert Oetjanile, Pille Tammurile ja Kadri Tammurile tänu kel-lele saime laagrielamuse osaliseks. Lapsevanelmad ei pidanud laste laagrirõõmude ega transpordi eest midagi maksma, kõige eest oli hoolitsenud MTÜ Kotkas pere. Meie tänusõnad kuuluvad ka tublidele kokatä-didele, kes hoolitsesid laagripere kõhumu-rede eest.

Jääme põnevusega järgmist suve ootama.

Kodutütarde "Pealinna õppelaager"

Kati Salo, kodutütar

03- 06. august 2004 toimus Tallinnas kodutütarde "Pealinna õppelaager". Igast ringkonnast oli oodatud kuni 5 kodutütart. Kokku oli laagris 100 tüdrukut koos juhtidega. Puhjast osalesid Tave Karv ja Kati Salo.

Külastasime mitmeid huvitavaid kohti, nagu Riigikogu, Stenbocki Maja, Telemaja, Kadrioru loss ja park ning Kaitseliidu Peastaap.

Tõeliseks elamuseks kujunes Erna avadessant. Midagi sellist iga päev ei näe.

Teisel päeval tutvustati meile Kaitseliidu peastaabi ruume ja Stenbocki maja, kus kohtusime Juhan Partsiiga. Hiljem toimus ekskursioon Telemajja. Seal käisime ruumides, kus toimuvad Bingo loto ja AK salvestused. Külastasime ka nukumuuseumit, kus olid nukud erinevatest lastesaadetest.

Kolmanda päeva peasüdamuseks oli Kadrioru lossi ja pargi külastus. Arnold Rüttiliga meil kahjuks kohtuda ei õnnestunud, sest ta viibis Tartus. Õhtul käisime ka loomaaias.

Viimase päeva hommikul käisime Metsakalmistul ja Pärnamäel K. Pätsi ja M. Lepiku haudadel küünlaid süütamas.

Minu jaoks oli kõige meeldejäävam kohtumine Lennart Meriga, kes võttis meid vastu oma kodus. Seal viibis ka laulja Siiri Sisask, kes esitas meile kaks laulu.

See oli huvitav laager, mis meeldis kõigile

Puhja poisid Põlvas, rahvusvahelisel noorte jalgpalliturniiril Lootosspring 2004 kolmandad ja kahel korral neljandad

Jaak Ratt, võistkondade treener

Augusti algul Põlvas toimunud noorte jalgpalliturniiril osales 3 Puhja Gümnaasiumi võistkonda. Kõige õnnestunum tulemus saavutati 1989 a. s. poiste vanuserühmas. Mängiti täismõotmelisel jalgpalliväljakul 11 v 11. Kokku osales 8 võistkonda.

Esimesel päeval võideti alagrupimängudes Tallinn Kotkas Juniori 3-0 ja Tartumaa Mäksa Jalgpallikooli 5-0. Viiki 0-0 mängisime Põlva Lootos poistega. Kuna viimastel oli rohkem löödud väravaid, siis olime alagrupis teised ja järgmine päev kohtusime teise alagrupi võitja Tallinn Ajax võistkonnaga. Teadsime, et vastased on meist tublisti tugevamad ja teadsime, et õhtul tuleb hirmsas palavuses 3-4 koha peale mängida, mistõttu tegime mänguplaani kaitsetaktikale. I poolajal kui pidasime mänguplaanist kinni, pidi vastane parasjagu tööd tegema, et meie vastu väravat lüüa. Niipea aga kui meie poisid mängu ründavamaks viisid, olid väravad vastase poolelt nobedad tulema. Ajaksi poisid võitsid 7-0. Üllatusena saime pronksmedali mängus endale vastaseks Tallinn Kotka, kes oli eelmisel päeval Ajaksi poistega 2-2 viiki mänginud. Kohe algul läksid Tallinna poisid penaltilöögist 1-0 juhtima ja poolaja lõpus oli meie kaotusseis 0-2. Teisel poolajal aga hakkasid meie rünnakud vastasele tublisti peavalu valmistama. M. Olefirenko vähendas kaotusseisu 1 - 2 ja T. Paavilainen juba viigistas mänguseisu. 10 minutit enne mängu lõppu oli Tallinna võistkonna väravavaht sunnitud meie ründaja vastu mängima määruste vastaselt ja E. Hurt penalti löömisel ei eksinud. 3-2 võiduga Tallinn Kotka üle võitsid meie poisid pronksmedalid. Meeskonnas mängisid veel M. Paavilainen, M. Saksjaak, M. Järvet, A. Lemberg, M. Jõe, A. Koort, A. Tšernobai, S. Palu ning Nõo Põhikooli poisid K. Bussov ja P. Pastak. Kõik poisid mängisid väga tublilt. Kõige enam, 3 väravat lõi M. Olefirenko, 2 väravat löid A. Koort ja A. Tšernobai.

1993 a. s. poisid mängisid viiki Põlva noortega 1-1 ja raskes mängus Põltsamaa Tervisegea 0-0, kaotasime Tallinn Florale 0-2 ja FC Elva poistele 1-3 ning võitsime FC Tiigri poisse 3-0. 3-4 koha mängus kohtusime uuesti Flora poistega ja ka seekord jäime 0-2 alla. Meie poistele neljas koht ja lisaks võistkondlik Ausama Mängu karikas.

Poisid said ka end pildistada Lootosspring maskoti Karu seltsis. Vasakult paremale tagumises reas R. Loog, K. Karja, R. Tohu, Karu, M. Olefirenko, J. Lait, R. Lökk. Esimeses reas G. Matt, S. Jõe, K. Kangro

1992 a. s. poisid kaotasid avamängu Põlvale 0-2 aga mängisid viigimängu 0-0 tugeva Läti Valkaga. Turniiri võitjale Tallinn Realile kaotasime napilt 0-1. Võitsime 2-1 Põlva Legion II võistkonda ja 3-0 Võru Jalgpallikooli poisse. Kolmanda neljanda koha mängus jäime 2-0 uuesti alla Põlva poistele. Ka seekord jäid meie poisid neljandaks.

Karu seltsis vasakult paremale tagumises reas R. Loog, Judin A., K. Kangro, E. Similill, Karu, S. Sæde, R. Sainov, R. Reinhold. Ees K. Siimer, P. Pokk, K. Karja, kes tunnustati ka turniiri parimaks väravavahiks, K. Kangro, R. Reinhold, T. Tšitsük, R. Lökk.

Puhja Maanaiste Seltsi tegemistest

Kaja Raitar, juhatuselise liige

Puhja naised ei puhka ka suvel. Juuli viimasel nädalal võtsime osa Tartumaa Maanaiste kokkutulekust Mellistes. 20.-21.augustil käisime Lääne-Virumaal kohtumas sealsete naiseltsidega. Selle reisi korraldas Tartumaa Maanaiste Liit.

Aga igal aastal on Puhja naised ka ise korraldanud mõne väljasõidu lähemale-kaugemale. On käidud Ida-Virumaal, Jõgevamaal, Soomes. Selle aasta reis viis meid Läti Vabariiki. Kuna oma seltsi liikmetest jäi bussi täitmiseks väheseks, siis olid reisi-le kaasatud ka pereliikmed ja muud reisihuvilised. Juhtus olema üks selle suve vähestest ilusatest ilmadest, päike paistis palavalt juba varahommikul. Reisi eesmärk oli külastada Turaidat, Siguldart ja Riit. Giidil proua Eha Lambingul oli varuks palju huvitavat infot Läti ajaloo ja ka praeguse elu kohta. Turaidas ja Siguldart külastasi-

me puukirikut, Turaida Roosi hauda, imetlesime kiviskulptuure. Ronisime ka piiskopilinnuse lõputuna näivatel treppidel ja mekkisime liivakivikoo-bastes noorendavat allikavett.

Riia vanalinn jättis väga meeldiva mulje. Korras, puhas, võimas – tunduvalt suurem Tallinnast! Kõikjal kor-rastatud vanad majad, kirikud, igal oma lugu jutustada.

Riia Lido keskus osutus laste lem-mikpaigaks. Nende pärast oleks me võinud oma reisi sealt alustada ja ka lõpetada. Kui laste tähelepanu köitis Lido lõbustuspargi osa, siis suuremad reisihuvilised nautisid suurepäras-t sööki ja kaunist ümbrust. Sinna jättis igauks nii mõnegi Läti lati.

Huvitav on see, et kõikjal, kuhu sel päeval sattusime, kohtasime eestla-si. Läti on tõesti sobiv koht väikeseks puhkuseks.

Täname Puhja vallavalitsust, kes tegi meile selle kena kingituse seltsi 10.aastapäeva puhul!

Riia linna uudistamas. Foto Lembit Karu

Päästekomando suvised tegemised

Gennadi Leppik, päästekomando pealik

Puhja komando võistkond saavutas vabariiklikel tuletõrjespordi võistlustel lahinghargnemises kolmeteistkümne võistkonna konkurentsisis III koha. Võitjale, Leisi komandole Saaremaalt, kaotati 6,5 sekundiga.

Puhja Tugikomando päästetöötajad vabariiklikel tuletõrjespordi võistlustel

Kahjuks ebaõnnestus Puhja komandol mullu võidetud Lõuna-Eesti karika kaitsmine. Kaheksa võistkonna seast suudeti tulla vaid viiendaks. Siiski ei rännanud karikas Tartumaalt välja, selle võitis tänava Tartu keskkomando.

23. juulil toimus Puhja tuletõrjedepoos nn “soolaleivapidu”. Kokkusaamise peamiseks põhjuseks oli muidugi depoohoone renoveerimine, kuid ühtlasi kasutas Tartumaa Päästeteenistuse direktor hr Eeri Rebane juhust premeerida Puhja komando võistkonda hea esinemise eest vabariiklikel tuletõrjespordi võistlustel, samuti tänada kauaaegseid endisi ja praeguseid Puhja

päästetöötajaid ning ümberkaudseid ettevõtteid, kes on aastate jooksul Puhja depood abistanud.

Saavutati III koht. Fotod Gennadi Leppik

Depoohoone renoveerimise käigus vahetati välja kõik maja aknad ja ukсед, nõ euroremonditi olmeruumid, kapitaalselt uuendati elektrisüsteemid, ehitati majja meeste ammune unistus saun ja maja otsaseina külge juurdeehitis e varjupaik tuletõrjetehnikale.

Kogusummas läks depoohoone remont maksma pisut üle poole miljoni krooni, mis eraldati vabariiklikust päästeame-ti fondist. Vahemärkusena olgu öeldud, et Puhja oli ka ainus tuletõrjedepoo vabariigis, mis selleks otstarbeks raha sai, kuna päästeametil lihtsalt polnud remondifondiks riigilt summasid eraldatud.

Tartumaa Päästeteenistuse eelarvest lisandusid värskelre-monditud ruumidesse uued kušetid, kapid, (kirjutus) lauad, toolid, trenaažöörid, televiisor jm olmetehnika, samuti akende ette lamellkardinad.

Päästetöötajate suvepäevad Pangodi ääres

Eve Leppik, suvepäevaline

31. juulist - 1. augustini toimusid Pangodi ääres Palomäel Tartumaa Päästeteenistuse Võrtsjärve piirkonna pritsimeeste suvepäevad. Osalesid päästetöötajad koos peredega Elvast, Puhjast, Rannust, Rõngust ja Kongutast. Seekordse ürituse, arvult üheksanda, peaorganisaatoriks oli Elva tugikomando meeskonnavanem Andres Aan, keda abistasid Ants Prüüs, Jüri Arumets, Gennadi Leppik jt.

Ilm üldiselt soosis suvepäevalisi - kerged vihmababinad ei teinud isegi telke märjaks.

Avarivistusel tõmmati kohaliku männi otsa tuletõrjevoolik, millele edaspidi kirjutatakse peale ürituse toimumise koht ja

aeg.

Seejärel läks lahti suureks "jõukatsumiseks". Võistlusi korraldati nii lastele – jounistusvõistlus teemal "Pritsimees", hüdropuldiga märkilaskmine, vilistamisvõistlus, kui täiskasvanutele – õllejoomisvõistlused kokteilikõrrega ning sangpommiga, veega täidetud õhupalli ja käterätiga paarisvõrkpall, kombineeritud teatevõistlus, ühemehe lahinghargnemine motopumbaga.

Kõigil kolmel päeval kasutati usinasti võimalust ujuda, paadiga aerutada ja märkiviskamise stendil oma osavust proovida, ka oli intensiivses kasutuses vastrajatud võrkpalliplats.

Köögitoomikond valmistas välikatlas Ungari guljašši, mis kuuma ja teravamait-

selisena lisas üritusele reipust ja vürtsi ning mida jätkus mitmeks söögikorraks.

Õhtuse lõkkesüütamisega kaasnes tublimite autasustamine. Ning seejärel algas ühistelgls tants, mis kestis varaste hommikutundideni. Tantsuks mängis ja laulis pritsimeeste kauaaegne lemmik Arvo Annuk, kelle muusika saatel on möödunud enamus päästeteenistuse suvepäevi ja jõulupidusid.

Osalejana võin kindlalt väita, et seekordsed päästetöötajate suvepäevad läksid igati korda. Ka eristusid nad varasematest kokkutulnud seltskonna suurema sõbralikkuse ja väga hea korraldusega.

Suur tänu firmadele ja asutustele, kes aitasid kaasa ürituse läbiviimisele.

Koolilaste turvalisus on ka politsei mure

Indrek Koemets, Lõuna Politseiprefektuuri Tartu politseiosakonna ülemkomissar

Järjekordne kooliaasta on alanud ning suviste puhkuste ajal noortest tühjenenud Tartu taas ellu ärrganud. Kuigi selles pole erilist uudist ei linnaelanikele ega ka politseile, peame kõik koos siiski nii mõnegi vana tõe uuesti värskeks rääkima. Kuna kooliaasta algus muudab elurütmi ka maal, pole see teema sugugi üleaarne ka Tartumaa laste vanematele ja õpetajatele.

Liikluses ohustab lapsi hoolimatus

Traditsiooniliselt toob sügis teedel-tänavatel kaasa rohkem õnnetuid kokkupõrkeid autode, jalgratturite ning jalakäijate vahel. Neis on kahjuks olnud kannatajaks ka elevil koolijütse, kes esimesi kordi kooliteed käivad. Lapsevanemate moraalne kohustus on oma lastele koolitee selgeks teha ning selgitada liikluse märke, teeületamist ja muid ohte, mida noor jalakäija teadma peaks. Alklasside õpilaste liiklusohtliku käitumise korral peaks peale lapsevanema ja õpetaja ka teised täiskasvanud agaramalt sekkuma. Kahjuks antakse hoopis sagedamini ise halba eeskujut.

Jalakäijate ja autojuhtide üksteisega mittearvestamine on igivana probleem meie liikluskultuuris. Ka sõber sebra ei suuda kahjuks paljusid hooletuid autojuhte tõrjuda, ta on vaid märguandjaks, et siit saab üle tee. Jalakäijad ei tohiks seetõttu tormata vöötrajale pimesi lootes vaid enda eesõigusele. Enne sebrat peatumine ja veendumine, et tee ületamine on ohutu peab kujunema sama automaatseks nagu silmade avamine peale ärkamist!

Harjumuseks võiks kujuneda ka hel-

kuri kandmine, kuna pimedatel ja sombustel sügisõhtudel on liiklejate nähtavus piiratud. Jalakäija saab end teistele liiklejatele helkuri abil nähtavaks teha juba 150 meetri pealt, ilma helkurita aga märkab autojuht teda alles 30 meetri pealt. Helkur peaks olema pidev kaaslane nii linnas kui maanteel kõndides ning seda ikka enda turvalisuse huvides!

Jalgratturil peab olema juhiluba

Hiljutisel noorte jalgratturite kontrollreidil selgus, et enamusel puudus või polnud kaasas nõutavat jalgratta juhiluba, samuti jäi politseinikele silma, et üle sebra sõideti rattaga. Jalgratturid peavad meele pidama, et nad on samuti juhid, seega peavad nad ristmikke ületama koos autodega sõiduteel või ratas käekõrval ülekäigurajal koos jalakäijatega. Äärmiselt kurb on pilt kaitsekiivri kandmise osas. Selle puudumise eest ei karista küll politsei, kuid lapsepõlves saadud peatrauma ohvrite poolt endale määratud "karistus" saadab neid enamasti kahjuks elu lõpuni.

Liiklusseaduse kohaselt peavad 10-15 aastased jalgratturid jalgratturi juhiluba kaasas kandma. Kõikides koolides kahjuks veel ei viida läbi jalgratta juhiloa saamiseks vajalikke eksameid, aga politsei loodab, et rohkem koole hakkab liiklusõpetust tõsisemalt võtma. Ikka selleks, et lapsed teadmatuses ei paneks ohtu ennast ja teisi. Ka politseinikud käivad sügisest taas koolides lastele liiklusest rääkimas ning juhtnõore jagamas, kuidas end õnnetuste ja kuritegude eest kaitsta.

Teismeliste turvalisust on raske kaitsta

Keskmisses ja vanemas koolieas noorte vanemate, õpetajate ja politseinike

ette kerkib sageli lahendamatu tunduv probleemide pundar seoses kiiresti suureks saada tahtvate lastega. Kui isegi nende põhitööks oleva õppimisega asjad korras on, jääb siiski sageli energiat üle paljudeks mõtlematuteks tegudeks.

Kooli heki taga suitsetamine või koolipidudel salaja alkoholi joomine tundub paljudele paratamatult nooruspõlvega kaasas käivat. Seaduse järgi on need siiski karistamist nõudvad teod, mida ei tohiks alahinnata, kuna ükskõiksusest nende vastu saavad alguse järjest suuremad probleemid. Peaaegu täiesti võimetud oma laste ja õpilaste vaimu ning tervise kaitsmisel ollakse aga narkopahe ees. Puuduvad ju teismeliste vanemad ja õpetajad erinevalt suitsu- ja viinapahega seonduvast isiklikud kogemused oma noorusaegadest. Interneti jututoad ja mobiiltelefonid loovad täiesti uue suhtlusvõimaluste taseme, kus lapsevanemal kaob peaaegu täielikult ülevaade nooruki suhtlusringkonnast ja tegemistest.

Turvalisust loome koos

Paraku ei saa lapsevanem oma kohustusi lapse kasvatamisel lükata ei koolile ega politseile. Küll aga saab ja peab ootama koostööd ning igakülget abi nii õpetajatelt kui korraldajalt. Seda ootust püüab politsei igati õigustada. Heameelt võib tunda selle üle, et politseid tajutakse tööpoolest järjest vähem ainult karistava institutsioonina ja järjest rohkem küsitakse meilt nõu ning peetakse ühiselt plaani, kuidas mõnd probleemi lahendada. Turvalisus sünnib vaid koostöös ja nõuab meie kõigi panust.

Ilusat kooliaasta algust!

“Laulge kaasa!” Puhjas

Kaja Udso, seltsimaja juhataja

30. juulil toimus Puhjas “Laulge kaasa!” avalik lindistus. Sedakorda oli ühe telesaate sünniloole kaasaelamiseks ja selle parmaks õnnestumiseks panuse andmiseks võimalus meie kandi rahval. Eestimaalaste hulgas populaarse salvestuse jõudmist Puhja tuli päris pikalt oodata, kuna soovijaid on palju ja järjekorrad lausa aastate pikkused. Kuigi ilmataat kipub kõigi sellesuviste välisüritustega vägikaigast vedama, peab tunnistama, et meil on õnne olnud. Isegi kõige trööstitumast taevast on ürituste alguseks sadu lakanud ja tulijaid tervitab päikesepaiste. Nii oli ka sel korral. Muidugi tõi see endaga kaasa paraja aja ja närvikulu. Salvestusplats tuli ümber kolida. Võttebrigaadil ütles auto mootor Viljandimaal üles ja nad jõudsid kohale vaid veidi enne salvestuse algust. Eelnevalt üles seatud võimendusaparatuur ja mikrofonid said hoolimata kilemütsidest salvestuse alguseski “vett kõhida”. Kõige suurem mure oli kas inimesed ikka tulevad vihmaga kodudest välja. Kuid esimeste päikesekiirtega hakkasid kogunema ka lauluhuvilised. Salvestuse alguseks oli meie suureks rõõmuks kohal selline hulk inimesi, mida pole ammu meie üritustel näinud. Üheskoos sündis pisike kohalik laulupidu, kus meie rahvas sai lauda koos Reet Linna, Jüri Lumiste ja meile juba hästi teada tuntud ansambliga “Untsakad”. Ühegi asja süünd pole kerge – seda saime kogeda kõik. Mõndagi laulu sai lauldud ikka uuesti ja uuesti ning plaksutamine sai kõigil hästi selgeks. Kuid kuna tänasel päeval on seltskonnaga kooslaulmise võimalusi nii vähe,

et kunagi hästi peas olnud laulusõnad kipuvad vägisi ununema, kulus meeldetuletus marjaks ära. Saatejuht Reet Linna vestluskaaslasteks olid meie vallavanem Vahur Jaakma ning volikogu esimees, koolidirektor ning aktiivne isetegevuslane Heiki Rokka. Tänu neile sai ka telepublik teada, kuidas meie rahvas elab ja millega tegeleb. “Laulge kaasa!” salvestus sai Puhjas toimuma tänu meie vallavalitsuse rahalisele toetusele. Aitäh vallale ja kõigile kohaletulnutele! Koostööst sündis üks veidi teistmoodi õhtupoolik Puhjas.

Ilusat ilma jätkus täpselt saate salvestuse jagu. Koos viimaste lauluhelidega saabusid ka esimesed vihmapiisad, millele järgnes taas korralik sadu.

Saatejuht Reet Linna vajalikke näpunäiteid jagamas

Puhja kiriku renoveerimine

Ülle Närska, SA Puhja Kirik

Suvisel perioodil 2004 on laekunud annetusi järgmistelt inimestelt ja kogudustelt:

Kiviraamatu põhjal:

Leida Lääne	Valli Kuslap
Arnold Ojamaa	Karin Kuslap
Elsa Pääsuke	Anne Jõesaar
Hilja Toomiste	Olavi Jõesaar
Aivar Toomiste	Tiina Kleesmaa
J. Tamberg	Jüri Kleesmaa
Minna Puidak	Arno Kivi
Endla Kivaste	Leo Mitt
Juuli Sootla	Liisa Sütt
Anna Danilson	Ülle Peedo
Leida-Agathe Tuvike	
Margit-Marit Raudsepp	
Rutt Tuvike	Heljo Ojamaa
Taavi Tuvike	Kersti Aadusoo
Madli Tuvike	Elli Märtson
Triinu Tuvike	Kaljo Märtson
Helgi Ummik	Tiiu Martinov

Ansambel Dionysius kontserdid:

EELK Otepää kirik(ülemaailmne hingamisterapeutide kokkutulek)	8 011 EEK
Soome Lautasaari kirik	302 Eurot
Soome Kauhava kirik	380 Eurot
Soome Kinnula kogudus	230 Eurot
Soome Lammi kogudus	1.280 Eurot,

(sellest 600 kontsertreisi sõidukuludeks)

Soome Hämeenkoski ja

Oitti kogudused

70 Eurot

Suvisete kontsertreisidega on ansambel Dionysius kogunud kiriku renoveerimiseks 34 000 krooni ja Kiriku Sihtasutus on väga tänulik kõikidele ansambli liikmetele, kes on oma pere ja tegemiste kõrvalt võtnud aega Pühakojate teenimiseks. Eriti südamliselt tänud ansambli solistile Eveli Pruulile ja pianist Katrin Nuumele. Puhja sõprusvald Kuhmoisten kunta on tellinud oma koguduses müügiks 200 ansambli CD-plaati.

Täname kõiki annetajaid, kelle panusega on remonttöödeks kogunenud 111 040 krooni.

Jätkuvalt saab annetada **Puhja Kiriku Sihtasutuse arveldusarvele 10220031803017**

Kiriku renoveerimistööd liiguvad aeglaselt, kuid järjekindlalt. Põrandaalune täitepinnas ja kivid on eemaldatud talgutööde korras. Arheoloogiliste kaevandamiste käigus leiti varasema altari tellistest alus, kaks hauakasti ja hulgaliselt inimskeleti jäänu-seid. Arheoloogiliste järelevalvetööde kohta on koostatud põhjalik materjal teksti ja fotodega. Kevadel tänasime talgulisi, kes abistasid talgutöödel. Järgnevalt kuuluvad

tänusõnad suviste abilistele:

Osvald Salo, Aarne Salo, Heiki Salo, Ilme Madisson, Helgi Naarits, Otto Paesalu, Tiina Paesalu, Margus Paesalu, Miina-Liisa Kuusemaa, Anne Raudsepp, Tiina Karv, Olev Ilves, Rein Kalpus, Tanja Grigorjeva, Zoja Tera, Svetlana Tomson, Peeter Tomson, Olga Gerasimova, Kaja Udso, Vaike Podar, Lembit Martõnov, Imbi Udso, Zinaida Siderenko, Ebe Päärend, Pavel Petõonkin, Hillar Paal, Lembit Johanson, Erkki Johanson, Priit Sepp, Argo Hallik, Janar Razumovski, Steven Paavilainen, Toomas Paavilainen, Timo Karv, Allar Piirsoo, Tiit Kivivare; Leo Mitt, Indrek Rüttele, Anu Laas, Kalev Laas, Karl Kohandi, Imbi Kaine, Villo Rull; Tiit Kuusemaa ja Ülle Närska

Nagu eelmisel korral mainitud eelneb uue põranda rajamisele aluspõranda ettevalmistus, millega kaasneb sadevete ärajuhtimissüsteemi ja uue katusekatte paigaldamine.

Sadevete ärajuhtimissüsteemi ehitamine ja kiriku ümbruse planeerimine on planeeritud veel selle aasta oktoobriks.

SA Puhja kirik tänab Heino Kõrgeperve, Andres Koski mullaveoteenuse eest; Juhan Pruusapuud ja Aivar Vadi, Peeter Piiritsat aruande eest ja kooli sööklad toidunõude laenamise eest.

Kirikuansambel Dionysius

Miina-Liisa Kuusemaa, dirigent

Viimasel aastal on valla lehest korduvalt läbi vilksatanud nimi "Dionysius". Kirikuansambel, mis astunud üles ka väljaspool kirikut, laulnud jumalateenistustel ja andnud kontserte, esinenud oma valla tähtpäevadel ja välismaal. Kes need lauljad on ja miks nad käivad koos?

Esmalt on tegu Puhja luteri kiriku kooriga, kus laulavad ka inimesed Rannu kogudusest ja väljastpoolt kirikut ja eesmärgiks on osalemine, või nagu kiriklik keelepruuk ütleb - kaasa teenimine - tähtsamatel jumalateenistustel, toetades oma lauluga antud päeva sõnumit. Kord aastas osaletakse Valga praostkonna laulupäeval koos ümberkaudsete kirikute kooridega, mis on nagu väike laulupidu. Ja paaril korral külastatakse mõnda muud kogudust.

Puhja Kiriku Sihtasutuse loomisest on ansambel aktiivselt kaasatud kiriku pöranda jaoks raha kogumise kampaaniasse. Rõõm on näha, et kiriku hädas on paljud tulnud appi just oma talentidega, - kes annetanud, kes tulnud talgutele, kes organiseerinud, - ja ansambel on laulnud. Võiks öelda, et kiriku häda on meile õnneks tulnud, sest suuremad väljakutsed on ajendanud rohkem pingutama ja toonud meile nii mõnegi tubli laulja. Uute lauljatega tulevad aga ka uued ideed ja nii ongi tagasi vaadates möödunud poolteist aastat lihtsalt meeletu olnud, - õpitud rohkem kui neljakümme laulu, antud kaksikümne kontserti, enamik neist tuluga Puhja Kiriku Sihtasutuse heaks, lauldud rohkem kui paarikümnel jumalateenistusel, välja antud CD, mille müügitulu läheb samuti kiriku heaks, ja käidud Rootsis, Lätis ja Soomes.

Suvi, mis peaks nagu puhkuseks olema, on sel aastal samuti kontsertidega sisustatud olnud. 30. mail osalesime Narva Aleksandri kiriku 120. aastapäeval, kus üle-eestiline projektkoor kandis Tuuliki Jürjo juhatusel ette Urmas Sisaski "Eesti missa". Võimas oli laulda varemeis kirikus, mille taastamisel on sajalikmeline kogudus teinud uskumatult tublit ja asjatundlikku tööd.

Puhja rahvakultuuripäeval 22. juunil riskisime laulda "Eesti missat" meie oma pörandata Puhja kirikus, kuigi märg liiv peaaegu neelas heli, - eks akustika ole veelgi üks lisapõhjus kodukirik korda teha!

Tõeliseks tuleprooviks kujunes 8. juuli kontsert Otepää kirikus enam kui sajale hingamisterapeudile, kel toimus sel ajal Pühajärvel 11 Ülemaailmne Inspiratsiooni Konverents. Meid oli neile soovitanud rootsieestlane Toomas Tuulse - mainekas muusikaürituste korraldaja, helilooja ja dirigent (juhatab muuseas Rootsi Eestlaste Segakoori), kellega tutvusime läinud sügisel Stockholmi reisil. Kontsert õnnestus suurepäraselt ja publik oli lausa iga esineja unistus: elas spontaanselt kaasa, plaksutas ja tänas kontserdi lõppedes püsti seistes. Meie solistilt Eveli Pruulilt (kes muuseas on pärit Kongutast) ja Katrin Nuumelelt telliti korduslugu ja kui Meelis Roosaare asendaja, helilooja Mart Jaanson orelil improviseeris, ei tahtnud kiiduavaldused tükil ajal vaibuda. Puhja Kiriku SA sai kontserdist tulu 8000 EEK ja hulga eksotilisi Austraalia, Iiri ja teiste maade nimesid oma kiviraamatusse.

Ansambli tööine suvi päädis kontsertreisiga Soome, kus sõitsime läbi tuhatkond kilomeetrit ja laulsime Vantaa läänivanglas, Helsingi Lauttasaari kirikus, Puhja kiriku sõpruskoguduses Kauhaval, Konguta sõprusvalla Kinnula kiriku hooldada olevas vanadekodus, Rannu sõpruskoguduses Lammil, Hämeenkoski ja Oiti kirikuis. Lauluga tervitasime ka Lammi Tervisekeskuse asukaid ja oma Soome reisi sponsoreid Lammi betoonitehast, poodi ja säästupanka.

Reis oli niivõrd muljeterohke, et ei oskagi esile tõsta eriliselt ühtegi paika ega sündmust: vastuvõtt oli kõikjal külluslik, lisaks saun ja meeldiv seltskond. Järved olid puhtad ja imeilusad (tenor Ingmar Ott järveteadlasena andis meile otsekohe ülevaate nende arvu, sügavuse, vetikate koostise jms. kohta). Kinnula ümbruse metsades aimdus tundra lähedus. Kirikus võisime kogeda osadust õdede-vendadega, kelle maal kristlus on loomulik ja kirik ei ole nišikirik. Hoolimata ülitihedast graafikust ja kohati nappivast proovijast kujunes reis meile ka tõeliseks suvepuhkuseks. Sellele suurele õnnestumisele aitas jõudsalt kaasa meie valla juhtkond, andes meile valla bussi koos juhiga, - ansambli poolt palju tänu Vahur Jaakmale ja Arvi Mүүrsepale!

Ühtlasi tänan ka kõiki lauljaid, kes viimase aasta jooksul on end nõnda palju kiriku heaks panustanud: Taivi Kajak, Urve Hämäläinen, Janne Laas, Ülle Näraska, Tiit Oja, Ingmar Ott, Arno Ratas, Meelis Roosaar, Ave Štein, Piret Sütt, Maarja Tobber, Kaja Udso! Suur tänu ka nn. külalisesinejaile, kes ansamblit mitmetel kontsertidel aidanud, - viuldajad Hanno Maadra ja Hilje Niilisk, organist Piret Stepanov, trummarid Daniel Viinalass, Külli Teesaar ja eriti Donat Reznikov, lauljad Ave Paesalu, Katre Pruusapuu, Mart ja Eda Jaanson, Erkki Remmelkoor, Ingmar Laasimer, Madis Kanarbik. Kõige suurem tänu sopran Eveli Pruulile ja klaverisaatja Katrin Nuumele!

3. oktoobril, Puhja kiriku nimepäeval alustame uut hooaega, loodetavasti rahulikumalt kui seni. Peame nõu edasise suhtes, mida tulevikus ette võtta. Kui keegi soovib meiega ühineda, võib rääkida mõne liikmega või helistada tel. 7451561. Proovid toimuvad pühapäeviti 11.30 kas pastoraadis või seltsimajas. Eriti oodatud on endised lauljad.

Esinemine Kauhavas

Hämeenkoskis. Fotod Ingmar Ott

Ulila – minu elu ja valu ehk kodukandipäeva läbiviija mõtted ja kommentaarid

Niina Topoleva, keskuse juhataja

On kes jäänud,

on kes läinud.

Mitmed on siin läbi käinud.

Koduküla, kodumaa.

(Hando Runnel)

Augustis toimus Ulila kodukandipäev. Üritusest võttis osa päeva jooksul 139 inimest. Vähe? Piisavalt? Kas teised on läbikäijad? Või ürituse tegevused ei pakkunud huvi? Hinnangut ma antud päevale ise anda ei saa, kuid saan avaldada omi mõtteid.

Lipu heiskamine

Avamine

Algus oli pingeline. Öö läbi sadas vihma. Isegi hommikul sadas. Ilm peletas inimesi ja nad ei rutanud üritusele. Heli- tehnika mehed hilinesid. Seetõttu kodukandipäev avati väikese hilinemisega. Traditsiooniliselt heiskasid lipu vallavanem Vahur Jaakma koos Ulila vanima elanikuga Ida Reimanni ning noorimaga Ksenia Katšalovaga, kes oli alles oma vane- mate süles. See on kaus- nis moodus tähtsustada noorperet ja austada vanu inimesi. Ilus sisse- juhatus päeva oli Priit Laineste esituses külade hümn “Tuhanded kü- lad”. Pargipuude vahelt ilmus koosviibijate ülla- tuseks rahvarõivas ratsanik, kes ulatas tõrvikuga tule vallavane- male peopäeva lõkke süütamiseks. Tuletooja sümboliseeris eesti rahva ja küla püsijäämist läbi sajandite.

Perepuu istutamine

Sellel aastal istutasid perepuu perekonnad Katšalova, Škurko ja Opikov-Romanenkova. Perepuud said istutatud vana puu kannule lõigatud puuskulptuuri ümber. Nõnda saavad tuge noored puud vana puu juurte najal, nii nagu me lapsedki saa- vad tuge meist. Puuskulptuuri lõikamist alustati hommikul, sest varem ei lubanud ilmastik ja sae tehnilised rikked. Ulila üheks loodusväärtuseks on vesi – küll jõgi, küll raba veesilmad, samuti Keeri järv (Ulila järv). Näkk jääbki sümboliseerima seda. Eesti mütoloogias saame teada, et maale püstitatud näki kuju kaitses veehaldja eest.

Ulila Keskuse aukiri

Ulila Keskuse aukiri on tänuraha. 12 inimest pälvisid Ulila Keskuse tänuraha: Ulila Arengukoja liikmed – Sirje Dementjeva,

Vallavanem Vahur Jaakma ja Alo Päevloo pidupäeva lõket süütamas

Silvia Kanarik, Reeda Tammepõld, Jelena Karajeva, Gerli Ratas ning Tiiu Haavandi, Urmas Luts, Heino Kõrgeperv, Piret ja Ur- mas Päevloo, Arno Ratas ja Vahur Jaakma.

“Mathilda” ja “A&P”

Meeleoluka kontserdi andis tantsugrupp “Mathilda” oma imekaunites kostüümides, kelle hilinemise päästis ansambel “A&P” esinemine. See on kahemeheansambel – Anti Mehine ja Priit Laineste. Ansambel “A&P” lahutas meelt päeva lõpuni. Anti ja Priidu eestvedamisel toimus kena karaoke, mis pakkus rõõmu kohalolijatele.

Batuut, hobune või poni. Võistlused.

Osavõtjatel oli võimalus soovikohaselt hüpata batuudil või ratsutada hobusel või ponil. Batuut oli Ulila jaoks uudne kus oligi pidev järjekord kuid ka hobusel ja ponil ratsutati meelsasti. Samal ajal näitasid soovijad oma osavust naelu pakkudes- se tagudes. Toimus ka pakuhooldmise võistlus. Osaleda soovijaid oli rohkesti ja oleks olnud veel. Loteriipileteid jäi järgi, nüüd minu arvates oli see liigne tegevus, kuna batuut ja poni ning hobune võitsid poolehoiu.

Näitused.

Käsitöö- ja kunstinäitusel eksponeerisid erinevaid töid 19. autorit. Silmarõõmu ja järgimist väärivaid ideid andsid edasi näituse külastajatele Anfisa Bronzova, Alviine Erebe, Veera Erebe, Silvia Jänes, Silvia Kanarik, Margit Kumari, Anneli Lokk, Rait Lokk, Erika Luik, Helle Luik, Kaili Luik, Liina Luik, Linda Metsik, Helena Olep, Kersti Olep, Tea Olep, Erly Pant ja Lud- mila Samson. Olid esindatud mitmed käsitööliigid – ristpiste, heegeldamine, tööd siidimaalitehnikas, lapitehnikas, klaasi- ja portselanimaalis. jne. Ühe osa näitusest moodustasid Ludmila Samsoni poolt välja pandud olimaalid.

Milvi Sepp mainis näituse kohta: “Väga ilus, naised on tub- lid ja nende tööd soojendavad hinge.”

Ere Sepp: Käsitöö on ja jääb ühele tublile naisele au ja uh- kuse sümboliks. Südamel on soe ja tuju läheb paremaks, kui näed kaunist näputööd. Soovin teile kõigile jõudu ja jaksu ilu

Tantsugrupp "Mathilda"

loomisel.

Lehte Prisko annetas terve vannitäie lilli lillekimpude valmistamiseks.

Kodukandipäeval toimus lillekimpude valmistamine Merle Lembergi juhendamisel kaunistest Lehte lilledest. Lillekimpe valmis 20. ringis. Kõik olid imekenad ja žüriil oli raskusi kauneima kimbu välja selgitamisel. Žürii liikmed – Sirje Dementjeva, Silvia Kanarik ja Kaarel Tuvike said selle ülesandega ülihästi hakkama. Ilusaima lillekimbu sai loomulikult annetaja Lehte Prisko. Kodukandipäeva toimkonda tänati samuti lillekimpudega.

Üritus õnnestus või ebaõnnestus

Küsime rahva käest. Arvamust avaldavad Ulila elanikud.

Maire: Üritus õnnestus. Kõik tegevused olid huvitavad. Rahvas on passiivne ja ükskõikne, nii et rohkemat osavõttu ei saagi oodata.

Valve: Ilus. Oli tore külapäev.

Merle: Mõned võistlused oleks võinud olla pikemad ja auhinnad oleks võinud olla teada. Rahvast vähe. Ühel momendil lugesin kokku 72 inimest. Aga üldiselt oli kena.

Helgi: Väga tore. Avamine oli imetore. Kui tuli ratsanik tõrvikuga tuli klimp paljudel kurku või kananahk ihule. Seda varem pole olnud. Kõik oli väga tore.

Natalia: Meie pere jaoks oli lipu heiskamine ja perepuu istutamine väga meeldiv tunnus.

Urmas: Üritus oli organiseeritud. Pakutav programm oli huvitav, peaks olema vastuvõetav. Osavõtt oli tagasihoidlik. Arvan, et see oli tingitud ilmastikust. A&P ansambel pakkus huvi karaoke näol noortele.

Agas miks oli vähe rahvast kui inimesed räägivad, et see päev oli tore? Kas me siis tõesti oleme Ulilast läbikäijad ja ainult ööbijad? See ongi minu valu. Agas mulle ja nende osavõtjate jaoks on:

*On maantee ja maanteel käänak
ja käänaku kõrval küla
see ongi meie kodu
ja tähed ta kohal ülal
see ongi meie kodu
muid märke ei oska me anda
muid märke ei olegi temal
siin on me saatus ja sugu
me AJA ja ELU LUGU.*

Ulila Keskuse aukiri - Tänuraha

See on kavandatud 10. ulituri väärtuses. Kupüüiril on mõlemapoolne kujund. See on Ulila ajaloo seotud. Esimene pool on kavandatud Ulila keskuse taustal. Ulitur on lühend sõnadest "ulila turvas". Miks just 10 ulituri. 1 tonn turvast maksab ca 1000 EEK., 10 ulituri tähendab 10 000 EEK. Naine, kellel süles viljaviht ja sirp on Ulila rahva ema sümbol. Kupüüri teisel pool – Eesti Apostliku Oiguse Kiriku Kavilda Püha Aleksandri Koguduse hoone kuplite taustal. Vasakul pool Ulila elektrijaama hoone pilt. Ulitur annetakse austusega inimesele, kes hoolib ja aitab kaasa Ulila arengule. Tekst lindil – Ulila Anno Domini 1582. – aasta, mil on esimesed kirjalikud teated Ulila kohta.

Spordipäev Uulas!

Airi Mahla, huvikeskuse juhataja

21. augustil tähistasime suvevaheaja lõppu ühise spordipäevaga, millest võtsid hoolega osa erinevas vanuses noored. Päeva alustas noorte võrkpalliturniir, milles osales 5 meeskonda. Mängiti paarissüsteemis, seega siis kaks kahe vastu ja kõik paarid mängisid üksteisega läbi. Igal paaril tuli mängida neli mängu ja kuna üks mäng käis kahe geimi võiduni siis olid mängijad turniiri lõpuks üsnagi liivased ning väsinud. Õnneks oli mängulusti soosinud ka ilmataat, sest öisele vihmajärgne järgnes siiski päikesepaisteline ja mõnusa tuulega suvine ilm. Parimateks osutusid Madis ja Taavi, kes võitsid kõik mängud. Teisele kohale tulid ainukestena võitjatele kõvasti vastupanu osutanud Marek ja Ivar. Tublid olid ka meie üks kahest segapaarist, Liana ja Jaanis, kes saavutasid hea kolmanda koha. Turniiri lõppedes paistsid noored päris rahulolevad, sest võistluste lõpus said parimad auhinnad ning kõiki võistlejaid kostitati jahedate jookidega.

Võitjapaar Madis ja Taavi mänguhoos

Peale võrguturniiri jätkus spordipäev huvikeskuse õuel, kus meie hea abiline Ülle Närska viis nooremate lastega läbi mitmeid huvitavaid võistlusmänge. Kuna augusti algul huvikeskust külastanud soomlased kinkisid meile kolm ühesugust puzzlet, siis oli meil hea võimalus läbi viia puzzle kokkupanemise võistlus kiiruse peale. Võistlustules oli kolm paari ja algul keeruline tundund pilt võttis poole tunni jooksul siiski oma õige näo. Kiiremateks osutusid Maksim ja Aleksei. Toimus ka kahe võistkonna vaheline võistlus-viktoriin. Eriti põnev oli jälgida kahe noore neiu ponnistusi hüppepallil, kus tuli hoida tasakaalu nii, et käed-jalad maha ei puutuks, millega Mariana ja Liana väga hästi hakkama said. Huvikeskuse hoovil oli üles seatud ka kohalik puhvet, kus janused ja magusasõbrad said oma soove rahuldada. Kokkuvõtteks oli väga huvitav ja sisutihe päev, mis kulmineerus õhtul õhupallidest veepommide sõjaga. Aitäh Üllele ja kõikidele lastele, kes sellele üritusele oma panuse andsid.

Mängujuht Ülle Närska seletab võistlejatele paberipalli viske mängureegleid

Oleg ja Igor puzzlet kokku panemas

Huvikeskus teatab

Pühapäeval 26.septembril kell 12.00 alustab uut hooaega käsitööring Sirje Dementjeva juhendamisel. Ootame endisi ja uusi käsitööhuvilisi.

Kolmapäeval 22.septembril kell 15.00 toimub pensionäride kohvikklubi. Vahetame suve- ja reisimuljeid ning teeme plaane edasiseks. Külas Sirje Dementjeva, kes räägib erinevatest käsitöövõimalustest ja vastab teid huvitavatele küsimustele.

(väike näitus)

Info telefonidel 7451737 ja 56904718

Kliinik ootab teismelisi tüdrukuid uuringutele

SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Nahahaiguste Kliinik ootab 10-15 aastaseid terveid tüdrukuid kaasa lööma rahvusvahelises uurin- gus, mille eesmärk on tõestada herpesvaktsiini efektiivsust ja ohutust ka tütarlastel.

Uuringu käigus vaktsineeritakse tüdrukuid kolmel korral poole aasta jooksul ja jälgitakse neid veel hiljem kuue kuu jooksul.

Eestis on laste genitaalherpese vastase vakt- sineerimise kliinilise uuringu heaks kiitnud nii Eesti Ravimiamet kui Tartu Ülikooli Inim- uuringute Eetikakomitee. Rahvusvaheliselt on uuring heaks kiidetud USA Toidu- ja Ravimi- ameti poolt ning toimub selle kontrolli all.

Uuringus osalemine on vabatahtlik, nii lapsevanem kui laps annavad selles osalemiseks kirjaliku nõusoleku. Igal ajal uuringu kestel on võimalik uuringus osalemine katkestada.

Uuringus osaleja sõidukulud kompenseeritakse. Arstilt on võimalik saada infot ja konsultat- siooni uuringut läbi viiva keskuse kaudu.

Uuringusse registreerimiseks ja täpsema info saamiseks pöörduda hiljemalt septemb- rikuul jooksul:

Dr.Airi Pöder

SA Tartu Ülikooli Kliinikumi Nahahaiguste Kliinik

53 46 5000 tööpäeval 12-13 ja 18-19

MIS ON GENITAALHERPES JA KUIDAS SELLEGA HAKKAMA SAADA?

Küsimustele vastab

Tartu Ülikooli kliinikumi nahahaiguste klii- niku arst-õppejõud Airi Pöder

Genitaalherpes on üks levinumaid nakkus- haigusi, mille põhjustab inimese liht - herpes- viirus, sama mis põhjustab kül mavilli huultel. Genitaalherpes põhjustab suurt ebamugavust ja valu, lisaks kipub see haigus sageli kordu- ma.

Genitaalherpes on ohtlik eelkõige kahes aspektis:

- kui inimesel on genitaalherpes, on tal suu- rem tõenäosus nakatuda kõigisse suguli- sel teel levivatesse haigustesse, sealhulgas AIDS-i;
- sünnituse käigus võib toimuda vastsündi- nu nakatumine, põhjustades viimasel ras- keid viirusinfektsioone, mis võivad lõppe- da vastsündinu surmaga.

Kuidas on üldse võimalik genitaalherpese le- vikut piirata?

Genitaalherpese leviku piiramine ongi te- gelikult võtmeküsimus. Kuna käesoleval ajal pole võimalik seda haigust täielikult välja ra- vida, on haiguse kontrolli all hoidmiseks kolm võimalust:

- viirusevastane ravi (supressioonravi);
- seksuaalharidus (kondoomide kasutami- ne);
- vaktsineerimine (kliiniliste uuringute staa- diumis).

Kas genitaalherpese vastu on olemas vakt- siin?

Jah, genitaalherpese vastu on olemas vakt- siin, aga paraku on selle kasutamine võimalik ainult kliiniliste uuringute raames.

Miks tehakse uuring tütarlastel?

Tänaseks on GlaxSmithKline poolt välja- töötatud herpesvaktsiin tõestanud oma efek- tiivsust ja ohutust kolmeteistkümnnes kliinilises III faasi efektiivsus- ja ohutusuuringus, mida on tehtud peamiselt täiskasvanud naistel. Seni on vaktsineeritud 11 688 täiskasvanut ja 362 teis- melist, kellele puhul vaktsiini osutus ohutuks. Et nimetatud vaktsiin on eelkõige tõhus neile, kel pole varem esinenud kül maville huultel ja kes ei ole alustanud suguelu – on mõttekas vaktsineerida eelkõige lapsi ja noori.

Kas uuring viiakse läbi ainult Eestis?

Tegu on ülemaailmse uuringuga. Osalevad tütarlapsed USA-st, Kanadast, Austraaliast ja paljudest Euroopa riikidest, sh Prantsusmaalt, Suurbritanniast, Saksamaalt, Hollandist, His- paaniast, Norrast, Taanist ja Rootsist

Kuidas ja kas COLOSTRUM 'i ehk TERNESPIIMA abil tugevdada immuunsüsteemi?

Ülle Närska, firma „Aquasource“ esindaja

Hea tervis ei tähenda meile pelgalt hai- guste puudumist vaid eelkõige hoolitsust oma keha igapäevaste vajaduste eest. Meie tervise suurimad vaenlased on keskkonna saastatus, stress, toitudes leiduvad säilitus- ja lisaained. Samuti ülekaalulisus ja vähene füüsiline aktiiv- sus. Toitainetevaene toit ja väheliikuv eluviis põhjustavad energiadefitsiidi, mis omakorda viib motivatsiooni puudumiseni oma keha eest hoolitsemisel. Niisiis on meie energiatase pide- va rünnaku objektiks. Juba teist aastat on Ees- tis liikvel ainuke rahvusvahelisel börsil aktsep- teeritud toidulisand – Colostrum Aquasource, mida saab osta vaid sõltumatult Aquasource esindajatelt. Mis see on?

COLACTIVE-Aquasource Colostrum on looduslik toitainet. Sisaldab vähemalt 37 erinevat, immuunsust mõjutavat faktorit ja 8 kasvufaktorit, mis aitavad organismil võidelda haiguste vastu ning toetada tervena elamist. Kui sportlased treenivad palju, tekivad lihase- mikrobendid. Colostrumi kasvufaktori- te rakke uuendavad omadused soodustavad nende paranemist. Tugev trenn koormab ja nõrgendab loomulikku immuunsüsteemi 2-4 tunniskes ning infektsioonirisk suureneb. Colostrumis olevad kasvufaktorid koos mit- mete lisaainetega soodustavad sportlastel taas- tumisprotsesside kiirenemist ning võimaldada

ka tugevat pikemaajalist treeningut.

Ternespiima tervistav mõju on teada aas- tatuhandeid. See on olnud kasutusel nii Uus- Meremaa maoride juures kui ka vanas Hiina meditsiinis. Ternespiima leidub kõigil imetaja- tel sünnitusjärgsel perioodil. Inimestel esime- se 24-37 tunni jooksul ja lehmadel 72 tunni jooksul. Ternespiim on imetajatele esimene looduse poolt antav toit. Lehma colostrum sisaldab 20 korda rohkem immunoglobuliini, kui inimese ternespiim. Ternespiim sisaldab toitaineid, mis on elutähtsad kudede arenguks, kasvu ja energia tagamiseks.

Kui immuunsüsteem on tugev, on kogu organismi funktsioonid tasakaalus. Näiteks 60-aastaselt inimesel toimib immuunsüsteem vaid 20 % tõhususega.

COLACTIVE-Aquasource Colostrumis sisal- duva 100 % -lised looduslikud immuunsus- ja kasvufaktorid toimivad sünergiliselt teineteise- ga ja leevendavad mitmeid terviseprobleeme:

- Kroonilised infektsioonid; põskkoopä-, põie- ja pärmseenepõletikud
- Krooniline väsimus, multipleks-skleroos, Alzheimeri tõbi ja liigesereuma
- Ainevahetushäired
- Veritsev/ärritunud soolte sümptomid ja haavandid
- Hingamisteede haigused, ka astma
- Allergia
- Diabeet, südamehaigused, osteoporoos ja

podagra

- Tugevdab organismi vastupanuvõimet kül- metushaigustele

Kasutades Colostrumi võid:

- Vältida külmetusi, infektsioone, viirushaigusi
- Vabaneda valudest, paistetustest
- Vabaneda toksilistest ainetest
- Vähendada liigseid kilosid
- Kasvatada luutihedust, lihasemassi ja põle- tada rasvu
- Parandada naha elastsust
- Saada lisaenergiat
- Soodustada juuste kasvu ja värvi säilimist
- Mõjutada hingelist tasakaalu ja vähendada meeolude kõikumisi

Minimaalne Colostrumi tarbimise aeg on kaks kuud (täiskasvanud), et kehas tekiks paranemisprotsessid. Keha vajab eriti toetust sügis-talvisel perioodil ja aastaegade vaheldu- misel. AquaSource'i kapslid sobivad nii noor- tele kui vanadele.

Selline toode on maailmas ainulaadne, ter- nespiim Uus-Meremaa lehmadel. Kerge on müüa tervist kahjustavaid tooteid, aga tervise- tooted jätavad veel paljusid inimesi kül maks.

Lisalugemist koduleheküljelt

www.aquasource.net

Esitlused ja info toodete kohta sõltumatult esindajalt !

Koostatud internetis leiduvate teaduslike materjalide põhjal

Metsamajandamiskava – muudatused seadusandluses

Meelis Kasemaa, Metsanõustamise OÜ

Metsamajandamiskava kohustuslikkusest...

Vastavalt Metsaseaduse muudatusele muutub metsamajandamiskava kohustuslikuks. Seaduse järgi koostatakse metsamajandamiskava maale, mis on metsamaana maakatastrisse kantud. Erandina koostatakse metsamajandamiskava maale, mis on maakatastrisse kantud mõne muu maakategooriana, näiteks: muu maa, looduslik rohumaa vms., juhul kui maa on puittaimestiku kasvukoht pindalaga 0,5 ha või enam ning vastab vähemalt ühele alljärgnevatest kirjeldustest:

seal kasvavad puud kõrgusega vähemalt 1,3 m ja puuvõrade liitusega vähemalt 30 protsenti

seada majandatakse puidu ja teiste metsasaaduste saamiseks või seal säilitatakse puittaimestikku Metsaseaduses nimetatud viisidel kasutamiseks, näiteks looduse kaitseks, keskkonnakaitseks, sanitaarkaitseks, rekreatsiooniks, teadus- ja õppetööks, jahinduseks või riigikaitseks.

Metsaseadust, sellest tulenevalt ka metsamajandamiskava koostamise kohustust, ei rakendata:

parkides, haljasaladel, marja- ja viljapuuaedades, puukoolides, dendraariumides, kuni 20 m laiustes raudtee-, maantee- ja põllukaitsehekkides ja -ribades, puude ja põõsaste istandustes ning veejuhtmete kaitseribades

maatükil, kus projekteerimistingimused või detailplaneering näevad ette metsa majandamisest erinevat maakasutust

eraomanikule kuuluval metsamaana maakatastrisse kandmata maal, kus puittaimestiku keskmine vanus ei ületa 20 aastat.

Metsaseaduse järgi ei laiene metsamajandamiskava koostamise kohustus kinnistule, kus metsa pindala on kuni 2 (kaks) hektarit.

Metsakorraldaja...

Metsakorraldustöid võib teha metsakorraldustööde tegevusluba omav isik. Siinkohal on oluline teada, et tunnustatud (tunnistusega) metsakorraldaja ning seaduses nimetatud: metsakorraldustööde tegevusluba omav isik on erinevad isikud. Käesolevast aastast alates kvalifitseeritakse Eestis ka metsakorraldajaid ehk taksaatoreid ning tunnustatud metsakorraldaja on isik, kes on sooritanud metsakorraldaja eksami ja katsetöö ning kellele on Eesti Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse poolt välja antud tunnustus, mis tõendab metsakorraldaja eksami ning katsetöö sooritamist. Metsakorraldustööde tegevusluba omav isik on juriidiline isik, üldjuhul era- või riigiettevõtte, kellele on väljastatud Eesti Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse poolt metsakorraldustööde tegevusluba, mis annab õiguse teha metsakorraldustöid. Metsamajandamiskava koos-

tamine ning välja andmine on üks osa metsa korraldamisest. Metsa korraldamise osad on veel metsa inventeerimine ning metsa majandamise hindamine. Metsakorraldustööde loa võib loa andja kehtetuks tunnistada kui loa omaja on korduvalt või oluliselt rikkunud metsakorraldustöödele esitatavaid nõudeid. Tunnustatud metsakorraldajate nimekiri ning tegevusloaga metsakorraldusettevõtete nimekiri on nähtav Eesti Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse interneti kodulehel aadressil: <http://www.metsad.ee>

Metsamajandamiskava...

Metsamajandamiskava koostatakse riigihangete kaudu eelarve võimaluste piires. Riigihange korraldatakse 1 kord aastas ning metsamajandamiskavad koostatakse korraldamata kinnistutele valikuliselt. Metsamajandamiskava koostamise võib tellida ja selle eest tasuda ka erametsaomanik, sellisel juhul on tulemus kiirem ning vahetum. Metsa majandamiseks koostatakse metsamajandamiskava riigile mittekuulvas metsas kinnistute kaupa, riigile kuulvas metsas metskondade või muude majandamisüksuste kaupa. Metsamajandamiskava koostatakse vähemalt iga kümne aasta järel. Metsaomanikul on õigus teha omapoolseid täiendavaid ettepanekuid metsamajandamiskava sisu osas, hüvitades selleks tehtava lisatöö kulutused. Kaitsealal paikneva metsamajandamiskava kooskõlastab metsakorraldustööde teostaja kaitseala valitsejaga. Metsamajandamiskava sisaldab vähemalt:

metsamaa plaani koos metsa kirjeldusega ja metsaosade seotust ümbritseva situatsiooniga

õigusaktist või planeeringust tulenevaid metsa majandamise kitsendusi, kasutamise eesmärke ja neile vastavaid metsakategooriaid, metsa kasutamise viise ja neid soodustavaid metsa majandamise võtteid

kaitse- ja tulundusmetsas maksimaalselt lubatavat uuendus- ja harvendusraie mahtu ning raiekõlblike metsaosade loetelu

püsimsana majandamiseks sobivate metsaosade loetelu ja neis maksimaalselt lubatavat valikraie mahtu

metsa uuendamise, metsamulla vee- ja toitirežiimi reguleerimise, metsakaitse ja metsateede ehitamise ning valgustus- ja sanitaarraie tegemise soovitusi

bioloogilise mitmekesisuse elementide kirjeldust ja nende säilitamise abinõusid

hinnangut metsa senisele majandamisele

Lisaks on metsamajandamiskava tiitelhel kohustuslik eraldi ära näidata planeeritud uuendus- ning hooldusraiate maht ning välitööde teostaja ning metsaomaniku andmed.

Metsamajandamiskava kehtestamisest...

Metsamajandamiskavad kehtestab Eesti

Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus. Kehtestamisel kontrollitakse metsamajandamiskava ja inventeerimisandmete vastavust õigusaktidele. Valikuliselt kontrollitakse välitöödel kogutud andmeid. Otsus metsamajandamiskava kehtestamise või kehtestamata jätmise kohta tehakse 1 kuu jooksul ning otsus tehakse teatavaks 7 päeva jooksul. Seega võib maksimaalselt kehtestamine aega võtta u. 5 nädalat. Kehtestatud metsamajandamiskava koostamiseks kasutatud inventeerimisandmed koos kavandatud metsamajandusliku tegevusega ja metsakaardi andmed kantakse metsaregistrisse ning metsamajandamiskava kehtestamise otsuses märgitakse eraldi ära lubatavate raiete maksimaalsed mahud raie liikide lõikes.

Metsaomaniku õigused...

Metsaomanikul on õigus teha enne Metsaseaduse § 7 2004. aasta 28. jaanuari redaktsiooni jõustumist (s.o. enne 07. märtsi 2004. a.) esitatud metsateatise kavandatud ja asukohajärgse keskkonnateenistuse poolt mittekeelatud raieid kuni 2004. aasta 31. detsembrini. Uuendatud on ka metsateatise raiumise tingimusi: ilma kinnistu asukohajärgse keskkonnateenistuse loata (metsateatise) võib füüsilisest isikust metsaomanik raiuda tuuleheite, tuule- ja lumemurru puid juhul, kui neid on eraldusel alla 5 protsenti eralduse tagavarast või raiuda metsamaa iga hektari kohta aastas kolm tm puitu, kui raiutava puidu üldkogus ei ületa kinnistu kohta 15 tm aastas. Samuti on metsaomanikul õigus esitada protest metsamajandamiskavas kirjeldatud takseeraandmete osas igal hetkel metsamajandamiskava kehtivuse ajal (10 aastat), mil erinevused ilmnevad. Protest tuleb esitada Eesti Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskusele.

Tasub teada...

Samuti teavitab metsaomanik metsateatise kinnistu asukohajärgset keskkonnateenistust:

metsa uuendamisest, metsakuivendussüsteemide ja -teede ehitamisest ning uuendamisest 15 tööpäeva enne nimetatud töödega alustamist

metsakahjustustest kohe pärast seda, kui omanik sai teada või pidi teada saama metsa kahjustamisest

Metsaomanik tohib alustada metsateatise lubatud raieid pärast keskkonnateenistuse metsateatise tagasisaamist. Lubatud raieid tohib teha ühe aasta jooksul metsateatise esitajale kättetoimetamisest arvates.

Karistusmäärad...

Metsa, puude või põõsaste ebaseadusliku raiumise, hävitamise või muul viisil kahjustamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut või arestiga. Trahviühik on rahatrahvi baasumma, mille suurus on kuus-

kümmend krooni.

Metsa uuendamise, kasvatamise, kasutamise või metsakaitse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

Metsateatise esitamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

Maaettevõtjad saavad jälle PRIAst toetust taotlema

Heli Raamets, PRIA pressinõunik

Külades, alevites ja alevikes tegutsevatele ettevõtjatele on võimalik saada tuge majandustegevuse arendamiseks.

Maapiirkonnas majandustegevuse arendamist on kolmel viimasel aasta toetatud SAPARDi programmist. Tänavu jagatakse samasugust toetust, aga nüüd juba riikliku arengukava (RAK) raames. Aastatel 2004-2006 on selleks toetuseks võimalik jagada 136 mln krooni.

Toetuse eesmärk on arendada maapiirkondades mittepõllumajanduslikku tegevust. Toetust saavad vähemalt aasta aega tegutsenud:

Ettevõtjad, kes mitmekesistavad või laiendavad oma tegevust,

Põllumehed, kes alustavad mittepõllumajandusliku ettevõtlusega maapiirkonnas.

Toetust saab taotlema ainult väikeettevõtja, mille aastakäive ei ületa 109,5 mln krooni või aastabilansi kogumaht ei ületa 78,2 mln krooni ja kus on alla 50 töötajat.

Mida toetatakse

Toetatakse maaturismi, käsitööstuse, teenuste pakkimise ja toiduainete töötlemise arendamist.

Toetatavad investeeringud on:

1. Turistide teenindamiseks vajalike ehitiste ja rajatiste ehitamine ja rekonstrueerimine (hooned, spordiväljakud, matkarajad, laagripalatsid, hobusetallid, õngitsemistijgid, paadisillad ja randumiskohad) ning majutus- ja toitlustusettevõtetele esitatavate nõuete täitmiseks vajalike seadmete ostmine sh infotehnoloogia seadmed

2. Käsitööstuslikuks tegevuseks vajalike hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete ostmine (kudumismasinad, kangasteljed, kääruud, vokid ja õmblusmasinad, õmblustööstuse ettevõtete sisseseade ja töövahendid, tislari ja ehituspusepa tööks vajalikud puidutöötlemisseadmed ja –tööriistad, keraamikaahjud ja –tööriistad, nahaparkimisseadmed ja –tööriistad, kivi töötlemise seadmed ja –tööriistad, ventilatsiooniseadmed, sepatöö seadmed ja –tööriistad)

3. Teenuste osutamine

Hoidlate ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete ostmine

Põllumajandusmasinate (väljaarvatud traktorite) ostmine

Kasvava metsa raieõiguse või metsamaterjali üleandmisel või metsa raieks andmisel seaduslikkuse tõendamise või selle kontrollimise kohustuse rikkumise eest või kasvava metsa raieõiguse või metsamaterjaliga sooritatavate tehingute eeskirjade rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

Põllumajandus- ja metsatehnika remondiks vajalike hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete ostmine

Pesumajade, juuksuritöökodade, kaupluste (kaasaarvatud rändkaupluste), kingsepatöökodade ehitamine ja rekonstrueerimine ning vajalike seadmete ostmine

Puidutöötlemise teenuse osutamiseks vajalike seadmete ostmine (puiduhakke, grillisöe või katusekatte laastude ja sindlite valmistamise seadmed, saepuru ja hakke briketeerimisseadmed, halupuidu tükeldamise ja lõhkumise seadmed, ventilatsiooniseadmed)

Laste- ja hoolekandeesutuste hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning spetsiaalsustuse ostmine

4. Toiduainete töötlemise hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete ostmine, mis on vajalikud Euroopa Ühenduste asutamislepingu lisas 1 nimetatavate toodete töötlemiseks.

Toetuse suurus

Toetust võib saada kuni 50% investeringu käibemaksuta maksumusest. Toetuse suurus tuleneb äriprojektis kirjas olevast oma- ja laenuvahendite puudujäägist, kuid see on maksimaalselt 1 564 660 krooni ühe taotleja kohta on aastas. Toetust on võimalik saada ka projekteerimiseks ja äriprojekti koostamiseks.

Põllumajandustehnika soetamiseks saab toetust küsida ainult tulundusühistu, mille põllumajandussaaduste tootmise osakaal ei ületanud 20% eelnenud majandusaasta netokäibest ning kes kavandab investeeringujärgselt teenindusliku ettevõtluse osakaalu suurenemist.

Kui taotletakse toetust uue hoone ehitamiseks või olemasoleva hoone laiendamiseks, siis tuleb investeeringujärgselt luua 1 töökoht, muudel juhtudel peavad säilima olemasolevad töökohad.

Maapiirkonnas majandustegevuse arendamise toetuse taotluste vastuvõtt kestab augusti lõpust kuni 8. oktoobri PRIA piirkondlikes büroodes. Toetus makstakse välja kolme kuu jooksul pärast investeeringu eest tasumist ja nõuete kohaste maksedokumentide PRIA-le esitamist.

Lisainformatsiooni, juhendmaterjali ja taotlusdokumentide vorme saab PRIA büroodest ja veebilehelt www.pria.ee.

Keskonnajärelevalvet teostavad Keskonnainspektsioon, Maa-amet ja kohalik omavalitsusorgan või -asutus.

Täiendavat teavet saab: GSM 51 64 066; info@taks.ee või koduleheküljelt <http://www.taks.ee/>

Puhja Vallavalitsus korraldab valla elanikele tasuta **SUUREMÕOTMELISTE JÄÄTMETE KOGUMISAKTSIOONI**. Teil on võimalus vabastada oma majapidamine, eluruum, kelder, garaaž jne suuremõotmelistest mittevajalikest esemetest. Suuremõotmelised jäätmed saab tuua allpool nimetatud kohtades asuvasse kogumiskonteineritesse märgitud kuupäevadel.

Selleks, et kogumisaktsioon õnnestuks, kutsume kõiki valla elanikke suhtuma aktiivselt pakutavasse võimalusse, vaatama üle majapidamises leiduvaid suuremõotmelisi esemeid, mis ei leia enam kasutamist või on muutunud mittevajalikuks.

Suuremõotmelised jäätmed saab ära anda tasuta allpool toodud kuupäevadel:

Rämsis, bussijaama juures
18 – 19 september 2004

Puhjas, Mardi Äri juures
18 – 19 september 2004

Ulilas, Kesk 14 maja juures
18 – 19 september 2004

SUUREMÕOTMELISED ESEMED ON:

Mööbel – voodid, toolid jms.

Kodumasinad – elektripliidid jms (va külmkapid, televiisorid, monitorid)

Ehitusjätmed – ukse- ja aknaraamid jms (va eterniit)

Vanad rehvid

NB!!! vastu ei võeta olmeprügi ja ohtlike jäätmeid

Elanikel, kellele on kogunenud ohtlike jäätmeid, palume need viia Puhja, Mardi äri juures asuvasse ohtlike jäätmete kogumiskonteinerisse.

Konteiner on avatud laupäeviti kell 10.00 – 12.00

Informatsiooni saab telefonil 730 0643

ÕNNITLEME

Annika & Heiti Markus
sündis poeg Rasmus 09.07.2004

ÕNNITLEME SEPTEMBRIKUU EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI

96 ADEELE KIVI	Mõisanurme külast	11. sept.
90 ARNOLD OJAMAA	Mäeselja külast	26. sept.
84 VILMA TALMEISTER	Tännassilma külast	14. sept.
84 VEERA TRUSSOVA	Ulila alevikust	29. sept.
81 LEIDA LÄÄNE	Võllinge külast	25. sept.
80 SELMA SUSI	Järvakülast	13. sept.
75 ASTRID JÄDAL	Mõisanurme külast	03. sept.
75 IVAN HAUG	Vihavu külast	12. sept.
75 MARTA SAALITS	Porikülast	13. sept.
75 ELSA PURGATS	Ulila alevikust	30. sept.
70 ELLI LEHTMÄE	Ridakülast	20. sept.
70 SALME STAROVOITOVA	Rämsi külast	21. sept.
70 JAAK SAARSOO	Puhja alevikust	27. sept.

MÄLESTAME

ALICE NÄRSKA
15.11.1923 – 28.07.2004

VLADIMIR CHILAYA
05.01.1937 – 23.08.2004

LAINA KUUS
08.12.1926 – 29.08.2004

TÄNUAVALDUS

Täname Aivar Koorti ja OÜ Võim ja Valgus, Margus Seppa ja Gert Kivastet OÜ Mirdenist ning Urmas Lutsu ja tema ehitusmehi OÜ Lutsulandist suviste suuremahuliste ehitus- ja renoveerimistööde eest *Puhja lasteaed Pääsusilm*

Üliõpilased!

Valla edukamatele üliõpilastele toetuse taotlemise avaldused esitada hiljemalt 15. septembriks k.a. *Puhja Vallavalitsus*

TEATED

Avatud on uus Tartu Keskkonnahariduse Keskuse Loodus- ja keskkonnainfo punkt. Infopunkt on mõeldud eelkõige Lõuna-Eesti elanikele ja ootab külastajaid ja helistajaid.

Teavet saab järgnevatel teemadel:

- looduskaitse (kaitsealad, liigikaitse);
- keskkonnakaitse (jäätmed, korduvkasutus ja taastootmine, vesi, õhk jne);
- turism ja matkamine (matkarajad, õpperajad ja nende kaardid);
- ja teistel loodusteemadel.
- Loodusega seotud üritused ja uudised Lõuna-Eestis.

Loodusega seotud üritused ja uudised Lõuna-Eestis

Kui Sa soovid minna matkale või õpperajale ...

Tabad teada, kus on avatud lõppeplatsid ...

Sind huvitab igapäevaelus ...

Sa teed remonti või suurpuhastust ja mõtled

kuhu panna tekkinud jäätmed ...

Aitame leida vastuse Teie küsimusele!

Infopunkt asub Tartus Kompanii 10. Avatud: E-R 10 – 14 TASUTA INFOTELEFON: 7366 120; e-mail: info@teec.ee Kodulehel: www.teec.ee

Koostöö soovidega

Kersti Sögel, 7366 120, Tartu Keskkonnahariduse Keskus projektijuht

PAKUN TÖÖD

OÜ Soone Farm võtab tööle karske karjaku ja lüpsja.
Info telefonil 50 798 43

Seltsimaja annab teada

Reedel, 10. septembril kell 20. 00 KINO
Katastrooffilm "Päev pärast homset"
Pääse: 20.- krooni

Teisipäeval, 14. septembril
Puhja MNS-il külas sõbrad Norramaalt.
Täpsem info edastatakse seltsi liikmetele edaspidi.

Kontakteeruge palun ka ise!
Võimalus norrakatele oma käsitöid eksponeerida
ja müüa. Helistada: Nelli (570) või Niina (7300648)

Reedel, 17. septembril kell 20. 00 KINO
Põnevusfilm "Karistaja" Peasos J. Travolta
Pääse: 20.- krooni

01. oktoobril kell 15. 00
ÜLEVALLALINE PENSIONÄRIDE PIDU
Külas Uno Loop. Tantsumuusika Meelis Külaotsalt.
Valla buss toob peole Mõisanurmest 14. 00, Ulilast 14. 15,
Rämsist 14. 20, Järvakülast 14. 30. Tasuta.

KOLLEKTIIVID ALUSTAVAD HOOAEGA:

Esmaspäeval, 04. oktoobril kell 20. 00
segarahvatantsurühm "OPSAL"
Ootame endiseid ja uusi tantsupaare!

Esmaspäeval, 04. oktoobril kell 16. 00
laste ja noorte balletitrupp "SINILIND"

Teisipäeval, 05. oktoobril kell 11. 00
senioride seltskonnatantsuring "SÜGISÓIED"

Teisipäeval, 05. oktoobril kell 19. 00

NAISKOOR

Võtame vastu ka uusi lauljaid.
Proovid toimuvad gümnaasiumi muusikaklassis.
Sissepääs vana maja peaksest.

Kolmapäeval, 06. oktoobril kell 17. 00
neidude rahvatantsurühm
"PUHJAPIIGAD"
Ootame ka uusi tantsijaid!

Kolmapäeval, 06. oktoobril kell 19. 00
naisrahvatantsurühm "RUKKILILL"

Kaja Udso

PUHJA VALLA LEHT

VÄLJAANDJA PUHJA VALLAVOLIKOGU JA VALLAVALITSUS 61301
TARTUMAA TEL. 730 0641
TOIMETAJA GERLI RATAS TEL/FAKS 735 1268;
E-POST: GERLI.RATAS@MAIL.EE
TRÜKITUD OÜ TARTUMAA TRÜKIKOJAS
TRÜKIARV: 1050